

Kulttuuripoliittinen selonteko – Esittävä taide kohti 2040-lukua

Suomen Teatterit ry (STEFI) on suomalaisten esittävän taiteen ammattiorganisaatioiden edunvalvontaja työnantajajärjestö, joka edustaa 73 teatteria ja tanssi- ja sirkustoimijaa ympäri Suomen. Näistä 20 on tanssi- ja sirkustoimijoita ja 8 ensisijaisesti lapsille ja nuorille esityksiä tekeviä toimijoita. Tekstissä tarkoitamme esittävällä taiteella teatteri-, tanssi- ja sirkustoimijoita, erotuksena musiikin alasta.

Tässä tekstissä pyrimme kuvaamaan esittävän taiteen toimintaympäristöä ja tilannekuvaa vuonna 2024 sekä luomaan katsetta kohti 2040-lukua, jolloin suomalainen teatteri, tanssi ja sirkus olisivat yhä kukoistavampia ja osa vahvaa suomalaista taide- ja kulttuurielämää.

Tiivistelmä

- Esittävän taiteen alan valtionosuusjärjestelmä (VOS) on teatterin, tanssin ja sirkuksen ammattitoiminnan perusrahoitus, joka takaa ammattitaiteen alueellisen saatavuuden ja saavutettavuuden. VOS-järjestelmä perustuu henkilötyövuosiin, joten sen keskiössä on itse taiteen lisäksi työllistävyys, vakituiset kuukausipalkkaiset työsuhteet ja pitkäjänteinen toiminta. On tärkeää, että tästä esittävän taiteen perusrahoituksesta ja rakenteesta pidetään huolta 2040-luvulle ja siitä eteenpäin.
- Esittävän taiteen VOS-järjestelmän lisäksi on tunnistettava Taiteen edistämiskeskuksen kautta rahoitettujen esittävän taiteen alustatoimijoiden ja vapaan kentän ryhmien merkitys. Myös näiden toimijoiden rahoituksen riittävydestä on huolehdittava tulevaisuudessa. Erilaiset yhteistyön tavat ja kiertuemahdollisuudet tuovat eri rahoitusjärjestelmien toimijoita lähemmäs toisiaan.
- Esittävän taiteen vientipotentiaali tulee tunnistaa, kestäväää liikkumista tulee tukea ja suomalaisia menestystarinoita tulee tulevinä vuosina hyödyntää Suomen maakuvatyössä ja brändin rakentamisessa.
- Lasten ja nuorten taide- ja kulttuuriolosuhteita tulee parantaa tuomalla näyttämötaiteet osaksi peruskoulun opetussuunnitelmaa. Lisäksi päiväkotien ja koulujen tasa-arvorahoista on korvamerkittävä osa kulttuurin tuomiseen kouluihin, esimerkiksi esittävän taiteen produktioiden ostoihin ja esittämiseen koulupäivän aikana. Taidetestaajat-toiminta tulee vakiinnuttaa.
- Taiteen ja kulttuurin avulla rakennetaan suomalaisen kansakunnan tarinaa, vahvistetaan identiteettiä ja luodaan yhteisiä kohtaamisen paikkoja. Kiihtyvän digitaalisen ja teknologisen kehityksen aikana on yhä tärkeämpää panostaa ihmiskohtauksiin ja läsnäoloon perustuviin kokemuksiin.
- Kaikkien toimialojen on muutettava toimintansa ympäristön kannalta kestäväksi lähivuosien aikana. Aineeton kuluttaminen ja sitä kautta taiteen ja kulttuurin kuluttaminen auttavat vahvistamaan taloutta tulevaisuudessa. Esittävän taiteen ala voi toimia edelläkävijänä ilmastoviisaassa toiminnassa. Kulttuuri tulee nostaa osaksi YK:n Kestävän kehityksen tavoitteita.

SUOMEN TEATTERIT
FINLANDS TEATRAR

Kestävyys keskiössä matkalla 2040-luvulle

Kulttuuripoliittisessa selontekotyössä katsotaan 2040-luvulle ja tulevaisuusajattelun keskiössä tulisi olla *kestävyyden* käsite. Kestävyysajattelun tulee koskea niin taloudellista, sosiaalista kuin ekologistakin kestävyyttä. 2040-luvulla taide- ja kulttuurielämän on oltava kestävää talouden ja toimintaresurssien näkökulmasta, tekijöiden ja kokijoiden näkökulmasta sekä erityisesti ilmaston ja luonnon kantokyvyn näkökulmasta. Osana laajaa kestävyysajattelua Suomen tulisi tukea [maailmanlaajuisista tavoitetta](#) kulttuurin tuomiseksi osaksi YK:n Kestävän kehityksen tavoitteita (SDG). Tämä osaltaan sitoisi kulttuurin ja kestävyiden toisiinsa sekä vahvistaisi kulttuurin roolia yhteiskunnassa.

Esittävän taiteen VOS-järjestelmä takaa alueellisesti saavutettavan taidelaitosten verkoston

Esittävän taiteen alan valtionosuusjärjestelmä (VOS) on teatterin, tanssin ja sirkuksen ammattitoiminnan perusrahoitus, joka takaa ammattitaiteen alueellisen saatavuuden ja saavutettavuuden. Se mahdollistaa taiteen tekemisen ja yleisöille sen kokemisen ympäri Suomen. VOS-toimijoita on 28 kaupungissa Helsingistä Rovaniemelle ja Vaasasta Imatralle. Kiertuetoiminnan kautta esittävä taide saavuttaa runsaasti pienempiäkin paikkakuntia Nuorgamista Ahvenanmaan saaristokuntiin.

VOS-järjestelmä perustuu henkilötyövuosiin, joten sen keskiössä on itse taiteen lisäksi työllistyvyys, vakituiset kuukausipalkkaiset työsuhteet ja pitkäjänteinen toiminta. VOS-järjestelmässä taiteen tekeminen on työtä siinä missä muukin työ, ja järjestelmä mahdollistaa taiteilijoille ja muille erikoistuneille ammattilaisille elämänmittaisia työsuhteita, joihin sovelletaan yleissitovien työehtosopimusten ehtoja.

On tärkeää, että tästä esittävän taiteen perusrahoituksesta ja rakenteesta pidetään huolta 2040-luvulle ja siitä eteenpäin. Rakenteiden ylläpitäminen ei tarkoita, etteikö VOS-järjestelmän kehittäminen, kehittyminen ja toimintatapojen muutokset olisi mahdollisia. Jo 2000-luvun aikana on nähty esimerkiksi yhteistyön, yhteistuotantojen ja vierailutoiminnan merkittävää lisääntymistä. Erilaisissa yhteistyömalleissa on edelleen toteutumaton potentiaalia, joka voi realisoitua tulevien vuosikymmenien aikana. Toiminnan kehittämisen tulee kuitenkin lähteä toimijoista itsestään, tai esimerkiksi alueellisesti VOS-toimijoiden yhteistyössä. Ulkoapäin ohjaaminen tai pakottaminen ei välttämättä tuota parasta lopputulosta.

Esimerkki: VOS-toimijoiden työllistyvyys on yhteensä 2 924 henkilötyövuotta (2022) ja vakituista henkilökuntaa oli VOS-toimijoilla ja Suomen Kansallisteatterissa yhteensä 1965 palkansaajaa (2022). (Lähde: [TINFO-tilastot](#))

Esimerkki: Ohjaaja, taiteilijaprofessori Mikko Roihan dramatisointi ja ohjaus Tommi Kinnusen *Ei kertonut katuvansa* -romaanista toteutettiin seitsemän teatterin yhteistyönä. Yhteistyötä tekivät Kouvolan Teatteri, Turun Kaupunginteatteri, Lahden kaupunginteatteri, Tampereen Teatteri, Seinäjoen

kaupunginteatteri, Hämeenlinnan Teatteri sekä suomalais-berliiniläinen Vapaa Teatteri. Yhteistyöteatterit antoivat tuotantoon yhden näyttelijänsä vuoden ajaksi. Esityksiä jokaisessa kaupungissa on 20 eli yhteensä yli 120.

VOS-laitosten ja Taiteen edistämiskeskuksen rahoittamien toimijoiden rinnakkaiselo

Esittävän taiteen VOS-järjestelmän lisäksi on tunnistettava Taiteen edistämiskeskuksen kautta rahoitettujen esittävän taiteen alustatoimijoiden merkitys. Näitä ovat esimerkiksi tanssin aluekeskukset ja Cirko – Uuden Sirkuksen Keskus. Alustatoimijoiden toimintamallit poikkeavat perinteisen VOS-teatterin toiminnasta, joten on tärkeää, että jatkossakin Taiteen edistämiskeskuksen kautta jaettava esittävän taiteen rahoitus nähdään yhtä tärkeänä VOS-rahoituksen rinnalla. Toiminta-avustuksilla rahoitetaan myös laajaa esittävän taiteen vapaata kenttää, joka toimii merkittävänä taiteilijalähtöisenä toimintakenttänä ja maaperänä uusien taiteenlajien kehittymiselle.

Esittävän taiteen kentällä VOS-toimijat ja vapaan kentän ryhmät elävät rinnakkain ja tiiviissä yhteistyössä. Freelancer-tekijät ja -taitelijat työskentelevät usein vuorotellen ja luontevasti sekä VOS-laitoksissa että vapaalla kentällä. Monet VOS-toimijat järjestävät nyt jo vierailumahdollisuuksia ja festivaaleja, joten yhteistyö ja kiertueet vapaan kentän ryhmien ja VOS-laitosten välillä on arkipäivää. Yhteistuotantotavat ovat monipuolistuneet merkittävästi 2000-luvulla ja ovat yhä tärkeämpiä myös tulevaisuudessa.

Vuoden 2022 esittävän taiteen VOS-uudistuksen myötä rahoitusjärjestelmän piiriin siirtyi monia vapaan kentän ryhmiä, joiden toimintamuoto ja toiminnan järjestäminen poikkeaa perinteisestä kaupunginteatterin mallilla toimivasta, suurta kiinteistöä hallinnoivasta VOS-teatterista.

Tulevaisuuden suuntana voidaan nähdä, että raja ja erot VOS-toimijoiden ja Taiteen edistämiskeskuksen rahoittamien toimijoiden välillä liudentuvat entisestään. Myös alustatoimijoiden, aluekeskusten ja vapaan kentän ryhmien tulee voida luottaa riittävään ja pysyvään rahoitukseen. Tämä mahdollistaa esittävän taiteen organisaation ja elävän muutoksen, sekä tarvittaessa toimijoiden luontevan siirtymisen rahoitusjärjestelmästä toiseen, mikä oli myös yksi esittävän taiteen VOS-uudistuksen tavoitteista.

Uusiutuva, ketterästi muokkautuva ja kokeileva vapaata kenttää ei kuitenkaan voi olla ilman vahvoja VOS-toimijoita, jotka vastaavat esittävän taiteen alan työllistämisestä ja pitkäjänteisestä, vuosikymmenien mittaisesta toiminnasta alueellisesti merkittävänä kulttuurilaitoksina. On tärkeää, että esittävän taiteen ammattilaisilla, taiteilijoilla ja muilla freelancereilla, on mahdollisuuksia elää ja työllistyä monipuolisesti eri puolilla Suomea, ei vain suurimmissa kaupungeissa.

Esimerkki: Vuodesta 2004 toiminut [Tanssin aluekeskusverkosto](#) on valtakunnallinen tanssin asiantuntijataho, alan rakenteiden ja laadun kehittäjä. Tanssin aluekeskusverkostoon kuuluu kuusi keskusta, jotka muodostuvat 12 taustayhteisöstä, joilla on lähes 600 jäsentä ympäri Suomen.

Kiertäminen kotimaassa, vientiä kansainvälisesti

Laajat yhteistyöverkostot ja vierailu- ja kiertuemahdollisuuksien kehittyminen ovat esittävän taiteen alan tulevaisuutta. Verkostomainen toiminta voi rakentua erityisesti kotimaan toimijoiden välille, mutta yhtä lailla kansainväliset verkostot ja suomalainen esittävän taiteen vienti on nähtävä merkittävänä potentiaaleina tulevaisuuden kannalta.

Koko maan kattava taidelaitosten ja festivaalien verkosto muodostaa jo nyt alustan esittävän taiteen kiertuemahdollisuuksille. Yhteistyön tapoja ja resursseja vahvistamalla kotimaista kiertuetoimintaa voidaan kehittää ja virkistää entisestään.

Esittävän taiteen liikkuvuus kotimaassa on yksi osa kestäväää toimintaa. Uuden produktion tekeminen on aina taloudellinen ja materiaalinen panostus, joten on tärkeää, että produktioiden esityskaaret ovat mahdollisimman pitkiä. Yhteistuotannot ja produktiot, joita esitetään useammalla kuin yhdellä paikkakunnalla, mahdollistavat samalle produktiolle pitkän eliniän ja enemmän yleisöä.

Kansainvälinen yhteistyö, vierailut ulkomailla ja kiertäminen kotimaassa on tehtävä ympäristön kannalta kestäväällä tavalla. Tulevaisuusajattelussa vienti- ja kiertuetukien tulisi kannustaa kestäväään liikkumiseen ja pidempiin yhteistyörakenteisiin yksittäisten lyhyiden ulkomaille suuntautuvien esitysvierailuiden sijaan.

Esittävän taiteen alalla erityisesti suomalainen tanssi ja sirkus, mutta myös näytelmäkirjallisuus, ovat jo nykyään maailmalla tunnettuja ja arvostettuja. Näiden vientipotentiaalia ja menestystarinoita tulisi tulevina vuosina hyödyntää Suomen maakuvaatyössä ja suomalaisen brändin rakentamisessa kaikin mahdollisin tavoin. Kun Suomessa tunnistetaan alojen vientipotentiaali ja panostetaan siihen, saavat suomalaiset tekijät paremmin kumppaneita ja uusia yleisöjä myös maailmalta, mikä osaltaan vahvistaa kotimaista toimintaa.

Esimerkki: Vuonna 2022 käynnistetty valtion ja yksityisten säätiöiden [Uudet klassikot](#) -hanke tukee vapaiden ryhmien ja VOS-kentän yhteistyötä ja ohjaa esitysten elinkaarien pidentämiseen, mikä on monella tavalla kestäväää.

Esimerkki: Suomalaiset nykytanssi- ja sirkusesitykset saivat yhteensä 113 756 katsojaa ulkomailla vuonna 2022. Suomalaiset nyky sirkusryhmät vierailivat yhteensä 25 eri maassa vuonna 2022. (Lähde: [TINFO-tilastot](#))

Lasten ja nuorten asema kulttuurin kokijoina ja tekijöinä

Jotta tulevaisuudessakin Suomessa on virkeää taide- ja kulttuurielämä, tulee lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksiin panostaa. Päiväkodit ja koulut tulee nähdä keskeisenä osana taiteen ja kulttuurin laajaa ekosysteemiä.

Esittävän taiteen alan vahvistamisen kannalta peruskoulun opetussuunnitelmaa tulisi kehittää siten, että pakolliseksi aineeksi tuotaisiin myös näyttämötaide (teatteri/tanssi/sirkus). Tutkimusten mukaan liikunnallisuus ja taito- ja taideaineet vahvistavat myös lukuaineiden oppimistuloksia. Näyttämötaiteen

opetus kehittäisi oppilaiden itseilmaisua sekä ryhmässä toimimista, mitkä ovat keskeisiä taitoja lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamisessa.

Päiväkodeille ja kouluille tulee ohjata erityisiä resursseja esitysten ostamiseen ja niiden tarjoamiseen lapsille. Koronakriisin jälkeen kävi selväksi, että päiväkodeilla tai kouluilla ei ole varaa ostaa esityksiä lasten koettavaksi, vaikka kulttuuritahtoa olisi. Kuitenkin tiedetään, että päiväkodin tai koulun piirissä saatu taide-elämys voi olla monelle lapselle ainoa tapa päästä teatterin, tanssin tai sirkuksen äärelle.

Esitysvierailut lisäävät saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta ja niiden lasten osallisuutta, jotka eivät muuten kohtaisi taidetta elämässään. Osa päiväkotien ja koulujen ns. tasa-arvorahoista tulisi korvamerkitä taide- ja kulttuuriostoihin. Tällöin lisämäärärahat kohdistuisivat erityisesti niihin lapsiin, jotka jäävät muuten helposti paitsi esittävän taiteen elämyksistä. Jo pienillä lisäyksillä voitaisiin näin saada paljon hyvää aikaan.

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisessa ei välttämättä edes tarvita uusia keksintöjä tai ratkaisuja, myös nykyisten hyvien asioiden vakiinnuttaminen ja vahvistaminen voi riittää. Esimerkiksi kaikki suomalaiset 8.-luokkalaiset tavoittava Taidetestaajat-hanke on kotimainen menestystarina, jota ihmetellään ja ihailaan kansainvälisesti. Taidetestaajien vakiinnuttaminen pysyväksi osaksi suomalaista taide- ja kulttuurijärjestelmää on kaikkien etu; taiteilijoiden, organisaatioiden ja lasten, ja sitä kautta koko yhteiskunnan etu. Taidetestaajat-konseptista on myös mahdollista kehittää suomalaista taidekasvatusta esittelevä, muuallekin kopioitava vientituote.

Lasten ja nuorten omakohtaiset kokemukset esittävästä taiteesta sekä tekijöinä että kokijoina, kasvattavat taidetta ja kulttuuria arvostavia ja kuluttavia kansalaisia. Kokemukset voivat osoittaa lapsille, että taiteen ja kulttuurin piirissä on myös uramahdollisuuksia. Lasten ja nuorten kulttuurinlukutaito luovat pohjan sivistykselle, joka tulisi huomioida tulevaisuuden toimintaa ja taloutta ohjaavana arvona.

Esimerkki: Vuonna 1970 perustettu [Ahaa Teatteri](#) on tamperelainen lasten- ja nuortennäytelmiin erikoistunut ammattiteatteri, joka tekee esityksiä omaan teatteritilaansa ja kiertää ympäri Suomen. Vuonna 2022 Ahaa Teatteri vieraili Tampereen lisäksi 22 eri paikkakunnalla päiväkodeissa, kouluissa ja kulttuuritaloissa.

Esimerkki: [Taidetestaajat](#) tarjoaa kaikille Suomen kahdeksaluokkalaisille ja heidän opettajilleen 1–2 vierailua lukuvuodessa korkealaatuisen taiteen pariin. Toiminta tavoittaa vuosittain noin 70 000 henkeä kaikista Suomen kunnista, ja vierailukohteista on vuosittain suuri osa esittävän taiteen kohteita.

Esittävät taiteet rakentamassa suomalaista identiteettiä, yhteenkuuluvuutta ja turvallisuutta

Suomalainen väestörakenne on muutoksessa ja 2040-luvulla Suomi on nykyistä moninaisempi kansallisesti ja kulttuurisesti. Tämän moninaisen Suomen erilaiset äänet tulee kuulua ja näkyä myös esittävien taiteiden näyttämöillä. Esittävän taiteen alan tulee tarjota mahdollisuuksia erilaisille tekijöille, kertomuksille ja yleisöille.

Taiteen ja kulttuurin avulla rakennetaan suomalaisen kansakunnan tarinaa, vahvistetaan identiteettiä ja luodaan yhteisiä kohtaamisen, kokemisen ja keskusteluiden paikkoja. Kiihtyvän digitaalisen ja teknologisen kehityksen aikana, jolloin tekoäly ja tiedonvälitys ovat murroksessa, on yhä tärkeämpää panostaa ihmiskohtaamisiin ja hetkessä tapahtuviin kokemuksiin. 2040-luvulla elävän esittävän taiteen arvo rakentuu myös osittain fyysisen läsnäolon ja kohtaamisen erityisyydelle.

Suomalainen teatteri ja erityisesti omalla paikkakunnallaan tärkeät VOS-teatterit ovat aina osaltaan kertoneet ja vahvistaneet tarinoita suomalaisuudesta ja oman alueensa historiasta ja ihmisistä. Kotimaisen näytelmäkirjallisuuden ja sitä esittävien suomalaisten teattereiden merkitys tulee nähdä myös kuljettaessa kohti 2040-lukua. Suomalaista näytelmäkirjallisuutta ei olisi ilman suomalaista elinvoimaista teatterikenttää ja toisaalta suomalainen teatteri ei olisi mitään ilman kotimaisia näytelmiä.

Ammattilaisten tekemä esittävä taide voi auttaa ihmisiä kohtaamaan toiset empaattisesti ja ymmärtämään erilaisuutta. Se auttaa luomaan yhteisöllistä kokemusta ja vahvistaa demokratiakehitystä ja osallisuuden tunnetta. Esittävä taide, ja taide- ja kulttuuri laajemmin, parantavat yhteiskunnan resilienssiä ja sitkeyttä sekä vaikuttavat positiivisella tavalla paikkakuntien elinvoimaan, ihmisten hyvinvointiin ja kokonaisturvallisuuteen.

Esimerkki: Näytäntökaudella 2021–2022 suomalaisissa teattereissa nähtiin yhteensä 146 kotimaisen tekstin kantaesitystä. Myydyistä lipuista 56 % myytiin esitykseen, joka perustuu kotimaiseen tekstiin. (Lähde: [TINFO-tilastot](#))

Kestävä esittävän taiteen ala

Kaikkien toimialojen on muutettava toimintansa ympäristön kannalta kestäväksi lähivuosien aikana. Ilmastokriisi tulee muuttamaan koko maailmaa arvaamattomilla tavoilla. Esittävän taiteen alan on sopeuduttava mahdollisiin muutoksiin ja kannettava oma vastuunsa toiminnan kehittämisessä maapallon kantokykyyn sopivaksi.

Kulttuuripoliittinen selonteko katsoo 2040-luvulle, joten tavoitetilan täytyy olla, että silloin esittävässä taiteessa on löydetty ratkaisut ekologisesti kestäväan toimintaan, kiertotalouteen ja energiatehokkuuteen.

Kestävyyskriisin myötä voidaan nähdä, että aineeton kuluttaminen ja sitä kautta taiteen ja kulttuurin kuluttaminen on suunta, johon kuluttamisen tulisi tulevaisuudessa siirtyä. Tulevaisuuden talouskasvu ei voi nojata materiaalien ylikulutukseen, vaan painopisteen tulee olla palveluiden kulutuksessa. Nämä palvelut, kuten esittävä taide, tulee kuitenkin tuottaa kestäväällä tavalla. Jotta tähän päästään, on esittävän taiteen alaa kannustettava ja tuettava vihreässä siirtymässä.

Esittävän taiteen kentällä on hyvät mahdollisuudet toimia edelläkävijänä ilmastoviisaassa toiminnassa. Aiemmin mainittu esitysten elinkaarien pidentäminen on osa kestävää ajattelua. Produktioiden varastoiminen ja uudelleen tuominen ohjelmistoon on yhä yleisempää. Materiaalien osalta säästäväisempi uuden materiaalin käyttäminen ja tehokkaampi kiertotalous on viisasta sekä ilmaston että talouden kannalta.

Monet teatterirakennukset ovat suurten peruskorjausten tarpeessa ja joillekin teattereille on suunniteltu nykyaikaisia uudisrakennuksia vastamaan toiminnan muuttuneita tarpeita. EU:n energiatehokkuusdirektiivin muuttuessa myös teatteritilojen parempaan energiatehokkuuteen on kiinnitettävä huomiota. Opetus- ja kulttuuriministeriön jakama kulttuuritilojen investointi- ja peruskorjaustuki ei ole yksinään riittävän suuri tarvittaville hankkeille, vaan teattereiden energiaremontteihin ja kestävästi toteutettavien uudisrakennusten kustannuksiin tulisi ohjata rahoitusta myös muun korjausrakentamisen valtiontuista.

Esittävän taiteen taiteelliset sisällöt ja luovat alat voivat toimia kestävyyssiirtymässä tärkeän arvomuutoksen moottorina. Esittävän taiteen avulla ja fiktion keinoin on mahdollista näyttää millaista voi olla planeetan rajoja kunnioittava hyvä elämä tai hiilinegatiivinen todellisuus tulevaisuudessa. Taiteen avulla voidaan kuvata muutosta, luoda toivoa ja kannustaa ilmaston kannalta kestävämpään toimintaan, tinkimättä silti taiteellisesta vapaudesta.

Esimerkki: [Theatre Green Book / Teatterin vihreä kirja](#) on kansainvälinen malli ympäristön kannalta kestävään teatterin tekemiseen. Opas on käännetty suomeksi ja suomalaiset teatterit ovat ottamassa sitä laajasti käyttöön.

Mihin tulee panostaa

Kulttuuripoliittisen selonteon lähtökohdaksi on mainittu, että julkista rahaa ei ole jaossa nykyistä enempää. Valtion talousarviossa tehdään kuitenkin aina poliittista valintaa, joten on arvovalinta, halutaanko taiteen ja kulttuurin rahoitukseen panostaa jatkossa enemmän vai ei.

Marraskuussa 2023 julkaistussa [Euroopan parlamentin päätöslauselmassa](#) parlamentti kehottaa jäsenvaltioita panostamaan taiteen ja kulttuurin julkiseen tukeen ja nostamaan kulttuurin rahoituksen kahteen prosenttiin jäsenvaltioiden budjetista. Tähän verrattuna suomalainen tavoite **kulttuuribudjetin nostamisesta prosenttiin** valtion budjetista on hyvin kohtuullinen. Kulttuuripoliittisessa selonteossa tulisi selkeästi ottaa tämä tavoitteeksi.

Kuten koko suomalaisen yhteiskunnan, myös taide- ja kulttuurialojen tulee asettaa **ympäristön kannalta kestävä toiminta** keskeiseksi toiminnan päämääräksi. Tämä voi vaatia uusien toimintamallien kehittämistä, panostuksia kiertotalouteen ja hiilinegatiivisen toiminnan edistämiseen, tukea energiaremontteihin sekä toimenpiteitä kestävien toimintatapojen jalkauttamiseen kentälle.

Nykyisten toimivien rakenteiden ylläpitoon ja vahvoihin toimijoihin tulee edelleen panostaa, mutta kuitenkin mahdollistaen niiden kehittymisen ja muuntumisen esimerkiksi kohti verkostomaisempaa toimintaa, jossa kiertuemahdollisuudet ja yhteistyö eri toimijoiden välillä ovat yhä luonnollisempia.

Lasten ja nuorten taide- ja kulttuuriosallisuuteen on panostettava entistä enemmän, jotta aloillamme olisi tekijöitä, yleisöjä ja tukijoita myös tulevaisuudessa. Tämä tarkoittaa nykyisten hyvien toimintamallien tunnistamista ja niihin panostamista, muutoksia opetussuunnitelmiin, saavutettavuuden turvaamista riittävällä kulttuurin perusrahoituksella sekä lasten ja nuorten oman äänen ja toiveiden kuulemista.

Yksityisen rahoituksen lisäämisessä taide- ja kulttuurialoille on käyttämätöntä potentiaalia. Yksityisen rahoituksen kasvattamiseksi tulee panostaa esimerkiksi alan osaamiseen ja kykyyn rakentaa uusia yhteistyömalleja, yksityisten rahoittajien ymmärrykseen taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksista sekä hyväksi todettujen toimintamallien vertaisoppimiseen.

Mistä voidaan karsia

Esittävän taiteen alan etujärjestönä Suomen Teatterit ry ei ota kantaa siihen, mistä voitaisiin karsia tai mitä vähentää taiteen ja kulttuurin kentällä tulevaisuudessa. Meidän näkökulmastamme taide- ja kulttuurialalla ei ole mitään ylimääräistä – päinvastoin resurssit ovat monin tavoin liian niukat.

Mikäli rahoitus ei tulevaisuudessa kasva, tai taide- ja kulttuurialan rahoituksen leikkauksia jatketaan, rapauttaa se koko taide- ja kulttuurialan ekosysteemiä. Toimijat ja toiminnot ovat monimuotoisesti yhteydessä toisiinsa, joten yhdestä paikasta leikkaamalla olisi aina kerrannaisvaikutuksia myös muihin. Esimerkiksi VOS-laitoksilta leikkaaminen haavoittaisi myös freelancereita ja vapaan kentän ryhmiä työllisyyden ja yhteistyömahdollisuuksien vähetessä.

Kuten edellä todettua, on laajempi arvovalinta panostaa tai olla panostamatta taiteeseen ja kulttuuriin. Toivomme, että kulttuuripoliittisessa selonteossa otetaan selkeä kanta siihen, että taiteeseen ja kulttuurin kannattaa jatkossa panostaa nykyistä enemmän, myös julkista rahaa.

Lisätietoja:

Suomen Teatterit – Finlands Teatrar ry

Kaisa Paavolainen, toimitusjohtaja

kaisa.paavolainen@suomenteatterit.fi

p. 040-5180698